Evropski parlament
2024-2029

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2024/2019(DEC)

21.2.2025

MNENJE

Odbora za pravice žensk in enakost spolov

za Odbor za proračunski nadzor

o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2023, oddelek III – Komisija, izvajalske agencije in deveti, deseti in enajsti Evropski razvojni sklad
(2024/2019(DEC))

Pripravljavka mnenja: Lina Gálvez

PA_NonLegDec

MNENJE

Odbor za pravice žensk in enakost spolov poziva Odbor za proračunski nadzor kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje:

A. ker sta enakost spolov in odprava neenakosti temeljni vrednoti Evropske unije, zapisani v členu 2 Pogodbe o Evropski uniji; ker je enakost med moškimi in ženskami ena od temeljnih vrednot Unije in ker je Unija zavezana spodbujanju enakosti spolov v vseh svojih dejavnostih, kot določata člen 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ki vzpostavlja načelo vključevanja vidika spola in načelo priprave proračuna, ki upošteva vidik spola, in Listina Evropske unije o temeljnih pravicah;

B. ker je Evropska komisija okrepila svojo zavezanost Uniji enakosti, kar je razvidno iz sporočila Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, ki uvaja strategijo za enakost spolov za obdobje 2020–2025 v skladu s členom 8 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU);

C. ker si bo akcijski načrt za digitalno izobraževanje za obdobje 2021–2027 posebej prizadeval povečati vključevanje žensk na študijska področja in poklicne poti na digitalnem področju ter na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, tudi v vlogi podjetnic; ker bi morali prihodnji mehanizmi financiranja poenostaviti povečano vključevanje žensk in deklet;

D. ker so cilji programa Daphne po podatkih Evropske mreže za preprečevanje kriminala že od nekdaj ustrezali izvornim potrebam, namreč zaščiti otrok, mladih in žensk pred nasiljem in njegovemu preprečevanju;

E. ker lahko Unija še izboljša svoj pristop k spodbujanju enakosti prek svojih politik, zakonodaje in mehanizmov financiranja; ker je Evropski parlament Komisijo večkrat pozval, naj spodbuja in izvaja vključevanje načela enakosti spolov, upošteva vidik spola, med drugim pri pripravi proračuna, ter ocenjuje učinek na enakost spolov na vseh področjih politike Unije;

F. ker na enakost spolov v Uniji negativno vpliva nazadovanje na področju enakosti spolov in pravic žensk, zlasti ko gre za spolno in reproduktivno zdravje in pravice v več državah članicah; ker sta varstvo in spodbujanje spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic bistvena za popolno enakost spolov in zagotavljanje, da ženske same odločajo o svojih telesih; ker gibanja proti enakosti spolov in proti splavu v Evropi pridobivajo čedalje več zagona in vpliva; ker so ta gibanja dobro financirana in organizirana ter bodo v prihodnosti verjetno bolj obremenila pravice žensk; ker tudi druge aktualne krize, kot so podnebna kriza, oboroženi spopadi in naraščajoči življenjski stroški, nesorazmerno prizadenejo ženske; ker ti dejavniki dodatno poglabljajo neenakosti in ovirajo napredek pri uresničevanju enakosti spolov;

G ker Listina Evropske unije o temeljnih pravicah ne zagotavlja le enakosti spolov, temveč tudi varuje človekovo dostojanstvo in prepoveduje vse oblike diskriminacije, vključno s tistimi, ki temeljijo na spolni usmerjenosti in spolni identiteti;

1. izraža resno zaskrbljenost, ker je proračun Unije premalo osredotočen na zaščito žensk in deklet pred vsakršnim nasiljem; obžaluje, da ni razčlenjenih podatkov o nasilju na podlagi spola, in poziva k ustreznemu in takojšnjemu izvajanju člena 44 direktive o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini[1]; poziva Komisijo in države članice, naj čim prej, v vsakem primeru pa v novi zakonodaji in pri vseh pregledih, preučijo, ali je mogoče razširiti in izboljšati zbrane podatke, zlasti za preprečevanje ponavljajočih se ali predvidljivih kaznivih dejanj; poziva k obveznim ocenam učinka na enakost spolov, ki bodo namenjene zaščiti pred nasiljem, da se omogoči spremljanje učinkovitosti ukrepov v ustreznih zakonodajnih aktih;

2. poudarja, da bi bilo treba vidik enakosti spolov vključiti v vsa področja politike, predvsem ker imajo podnebna, energijska in socialna kriza številne posledice tudi za enakost spolov, pri čemer bi se bilo treba osredotočiti na spolno in reproduktivno zdravje in pravice ter nazadovanje na področju enakosti spolov in pravic žensk v mnogih državah članicah in po svetu; zato ponovno poziva k vključevanju vidika spola v proračun v vseh fazah proračunskega postopka;

3. poudarja, da je treba zaradi preganjanja oseb LGTBIQA+ dovolj proračunskih sredstev nameniti ukrepom za boj proti strahu pred osebami LGTBIQA+, na primer telefonskim službam za svetovanje in obveščanje;

4. priznava, da je Unija predana vključevanju načela enakosti spolov in da se je treba še bolj osredotočati na boj proti nasilju nad ženskami in dekleti v EU ter v ta namen med drugim organizirati informacijske kampanje; opozarja, da je vsaka tretja ženska v EU v svojem življenju tarča nasilja na podlagi spola, vključno s fizičnim, spolnim in psihološkim nasiljem ali grožnjami z nasiljem[2]; poudarja, da je treba znova opozoriti, da je posilstvo še vedno ena najbolj razširjenih kršitev človekovih pravic, in na evropski ravni nujno oblikovati skupno opredelitev posilstva na podlagi pomanjkanja privolitve ter določiti skupne minimalne sankcije v nacionalni zakonodaji; znova poudarja, da je treba v vseh državah članicah EU vsak spolni odnos brez privolitve opredeliti kot posilstvo;

5. znova poudarja, da so spolno in reproduktivno zdravje in pravice temeljne človekove pravice, njihovo uresničevanje pa je temeljni vidik človekovega dostojanstva in osnovni pogoj za enakost spolov; poziva k odločnim evropskim prizadevanjem za zaščito naših temeljnih vrednot, kot so enake pravice do telesne avtonomije ter dostop do spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic, vključno z varnim in zakonitim splavom; poudarja, da je treba povečati proračunska sredstva, s katerimi se podpirata splošno spoštovanje spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic ter dostop do njih, vključno z dostopom do brezplačnega, varnega in zakonitega splava ter drugih bistvenih storitev na področju reproduktivnega zdravja;

6. pozdravlja razvoj in izvajanje metodologije za pripravo proračuna ob upoštevanju vidika spola; znova poudarja, da je treba še naprej razvijati in izboljšati njeno uporabo; poziva k boljšemu zbiranju, poročanju in ocenjevanju primerljivih podatkov, razčlenjenih po spolu, v okviru vseh ustreznih politik EU; poziva Komisijo, naj te

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
[2] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

dejavnosti uvrsti med prednostne naloge;

7. je zaskrbljen zaradi vse večjih finančnih tveganj, ki so posledica ruske vojaške agresije proti Ukrajini, in zaradi vpliva te agresije na ženske; priznava, da so ženske v vojni in na konfliktnih območjih v ranljivem položaju ter da je treba prednostno obravnavati politike za zaščito otrok, žensk in družin, zlasti pri dostavi pomoči v konfliktnih razmerah in dostopu do zdravstvenih storitev, vključno z nujno kontracepcijo, testiranjem na spolno prenosljive okužbe, zdravljenjem po izpostavljenosti in dostopom do varnega in zakonitega splava; obsoja nasilje na podlagi spola med konflikti, vključno s spolnim nasiljem in posilstvi kot vojnim orožjem; poziva k zaščiti in podpori žensk, vključno s preprečevanjem trgovine z ljudmi in spolnega izkoriščanja, zlasti pri zagotavljanju pomoči v konfliktnih razmerah in dostopa do zdravstvenih storitev, med drugim do varnega in zakonitega splava;

8. opozarja, da je vključenost v trg dela bistveno nižja pri invalidnih ženskah in moških kot pri neinvalidnih; poziva, naj se sprejmejo ustrezni ukrepi, da bi obravnavali to težavo;

9. podpira cilj pobude Združenih narodov Spotlight, da se konča nasilje nad ženskami in dekleti ter obravnavajo potrebe ranljivih skupin, na primer žrtev škodljivih praks, kot sta pohabljanje ženskih spolnih organov ali otroške poroke, in poudarja, da morajo ti ukrepi zajemati ženske LBTIQA+; poziva Komisijo, naj preneha financirati gibanja v Uniji in zunaj nje, ki prispevajo k zatiranju žensk v kakršni koli obliki, med drugim kampanje proti temeljnim pravicam, vključno s pravicami žensk ter spolnim in reproduktivnim zdravjem in pravicami; poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo kampanje ozaveščanja proti nasilju na podlagi spola in diskriminaciji, pri čemer naj izrecno vključijo prizadevanja za izobraževanje v boju proti strahu pred LGBTIQA+ ter spodbujajo spolne in reproduktivne pravice; poziva k celovitim in starosti primernim izobraževalnim programom o spolnosti in odnosih, ki spodbujajo enakost spolov, privolitev in spoštovanje raznolikosti v vseh državah članicah;

10. poziva, naj se proračun EU v večji meri posveti ženskam, katerih možnosti za izmenjavo z drugimi in za razvoj kompetenc so trenutno omejene, na primer s programi mentorstva ali poklicnimi mrežami iz vseh sektorjev evropskega gospodarstva;

11. opozarja, da morajo institucije EU v skladu s členom 11(2) PEU ohranjati odprt, pregleden in strukturiran dialog z organizacijami civilne družbe in predstavniškimi združenji, ter v zvezi s tem zlasti poudarja, da je uspešno strukturno financiranje predpogoj za udeležbo javnosti, državljani pa brez njega ne bi mogli biti slišani na ravni EU prek svojih predstavniških združenj, ohranjati rednega dialoga z institucijami EU, prispevati k demokratični udeležbi pri oblikovanju politik ter odprtemu in obsežnemu dialogu, zagotavljati, da se raznolikost stališč in pomislekov upošteva v enaki meri, pa naj gre za javni ali komercialni interes, ter opravljati nadzorne vloge pri izvajanju politik in zakonodaje EU, vključno z uporabo sredstev EU, ali delovati kot sistem zavor in ravnovesij za pravno državo; spominja, da je Komisija v političnih smernicah sprejela zavezo, da bo okrepila sodelovanje z organizacijami civilne družbe, ki imajo strokovno znanje in bodo prevzele pomembno vlogo pri zagovarjanju specifičnih družbenih vprašanj in ohranjanju človekovih pravic, pri čemer Komisija nevladnim organizacijam sicer ne sme nalagati ukvarjanja z nekaterimi dejavnostmi ali podpiranja konkretnih

stališč ali politik, vendar pa je kljub temu bistveno, da lahko organizacije civilne družbe s pomočjo sredstev EU sodelujejo v „odprt[em], pregled[nem] in red[nem] dialog[u]“ z institucijami EU, kot je določeno v členu 11 PEU, z dejavnostmi, kot so zagovorništvo, demonstracije ali tožbe, in da bi morale te dejavnosti ostati upravičene v ustreznih programih financiranja ter da bi moralo biti zanje na voljo dovolj namenskih sredstev;

12. poudarja, da je treba poskrbeti, da bodo vsa sredstva EU prišla v roke predvidenih prejemnikov in da se ne bodo dodeljevala za nobene cilje ali oblike terorizma oziroma povezovala z njimi, saj bi to imelo katastrofalne posledice za ženske in dekleta;

13. poziva k stabilnemu finančnemu okviru, da se zagotovita učinkovitost in vzdržnost programa Daphne za podporo zaščiti žensk in otrok pred nasiljem; pozdravlja učinkovitost programa Daphne, ki glede na skromna dodeljena sredstva dosega izjemne rezultate in učinke; poudarja, da je pobudi Daphne pomembno nameniti posebno proračunsko vrstico, da bi povečali prepoznavnost, preglednost in odgovornost pri razdeljevanju sredstev, zlasti z ukrepi za boj proti vsem oblikam in ravnem nasilja nad ženskami in dekleti na podlagi spola ter nasilja v družini, pa tudi za ustrezno podporo žrtvam; priznava, da je cilj pobude Daphne zaščititi otroke, mlade in ženske pred vsemi oblikami nasilja in trgovine z ljudmi ter doseči visoko raven varovanja zdravja, dobrega počutja in socialne kohezije; zato poziva EU, naj program v okviru proračuna EU obravnava kot prednostno nalogo;

14. poziva, naj se v okviru financiranja pobude Daphne oblikuje poseben program, s katerim bi obravnavali problematiko nasilja nad ženskami LGBTIQA+ ter jim med drugim zagotovili varna zatočišča, dostop do podpornih storitev, prilagojenih njihovim potrebam, ter zaščito njihovih pravic na področju spolnega in reproduktivnega zdravja.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE PRIPRAVLJAVKA MNENJA PREJELA PRISPEVKE

Pripravljavka mnenja kot izključno pristojna izjavlja, da ni prejela nobenih prispevkov od subjektov ali oseb, ki bi jih bilo treba navesti v tej prilogi v smislu člena 8 Priloge I Poslovnika.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	18.2.2025
Izid končnega glasovanja	+: 27 –: 10 0: 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Abir Al-Sahlani, Mireia Borrás Pabón, Irmhild Boßdorf, Mélissa Camara, Margarita de la Pisa Carrión, Valérie Devaux, Elisabeth Dieringer, Rosa Estaràs Ferragut, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Alexandra Geese, Chiara Gemma, Assita Kanko, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Elena Kundura (Elena Kountoura), Sebastian Kruis, Judita Laššáková, Eleonora Meleti, Irene Montero, Carolina Morace, Maria Noichl, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Benedetta Scuderi, Laurence Trochu, Marko Vešligaj, Maria Walsh, Lucia Yar
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Elena Donazzan, Lukas Furlas (Loucas Fourlas), Elisabeth Grossmann, Jana Toom
Poslanci iz člena 216(7) Poslovnika, navzoči pri končnem glasovanju	Gabriella Gerzsenyi, Nikos Papandreu (Nikos Papandreou)

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

27	+
PPE	Lukas Furlas (Loucas Fourlas), Gabriella Gerzsenyi, Arba Kokalari, Ewa Kopacz, Eleonora Meleti, Mirosława Nykiel, Sirpa Pietikäinen, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Valérie Devaux, Jana Toom, Lucia Yar
S&D	Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Elisabeth Grossmann, Maria Noichl, Nikos Papandreu (Nikos Papandreou), Emma Rafowicz, Joanna Scheuring-Wielgus, Marko Vešligaj
The Left	Elena Kundura (Elena Kountoura), Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

10	-
ECR	Elena Donazzan, Chiara Gemma, Assita Kanko, Laurence Trochu
ESN	Irmhild Boßdorf
NI	Judita Laššáková
PfE	Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Sebastian Kruis, Margarita de la Pisa Carrión

1	0
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Uporabljeni znaki:
+ : za
- : proti
0 : vzdržani